

32e jaargang nr. 3

mei-juni 1982

Inhoud:

5 - geleeedpotigen	61 - 64
16 - holtedieren (mrt.-apr.) (mei-juni)	27 - 32 35 - 40
20 - veldwerk	121 - 124
28 - literatuur	95 - 96
29 - varia maritima	417 - 418

ISBN 0165 - 8980

bijlage: boekfolder Noordzee Energie

Administratie en redactie:

Dr. Lelykade 39, 2583 CL Den Haag

telefoon 070 - 502528 giro 606100

Stichting Biologia Maritima

tweemaandelijks uitgave

abonnementsprijs f 25,— per jaar.

Vita marina

Helaas had bij het vorige nummer het geluk zich tegen ons gekeerd. Bij het snijden waren drie bladen wat te veel gekortwiekt. Deze onaangename verrassing diende zich eerst aan bij de verzending. Er is toen besloten de verzending toch maar niet op te houden en later te bekijken wat ons te doen zou staan. Het resultaat hiervan treft u thans aan in de vorm van nieuwe pagina's. Deze dienen ter vervanging van de u de vorige maal toegezonden bladzijden holtedieren 27 - 32. Wellicht zult u denken of ook zeggen, dat u nu te weinig bladen ontvangt. Dat is echter niet zo. De

Vita bestaat op dit moment uit 64 bladen per jaar (was 4 x 16). Bij een tweemaandelijks nummer betekent dat 6 x 8 + 4 x 4 of wel twee maal een kleiner nummer. Zo'n kleiner nummer ontvangt u dit maal en wat ziet u: u ontvangt een blad te veel als tegemoetkoming in het ongerief!

Vindt u overigens ook niet dat de Vita in de naaste toekomst 6 x 12 bladen moet worden? Evenwel nog afgezien van de meerkosten betekent dat ook meer werk en meer bijdragen. Helpt u daaraan mee? Meehelpen aan de groei en daarmee aan nog meer variatie!

Vluchtende mesheften

Solenidae of mesheften zijn bekwame gravers (Tweekleppigen 11 e.v.). Dat graven, waarbij eerst de voet in de zandbodem verdwijnt en vervolgens de schelp er achter aan naar beneden wordt getrokken, gaat tamelijk snel. De noodzaak daartoe is stellig aanwezig, omdat deze tweekleppigen boven het zand kwetsbaar zijn en een gemakkelijke prooi kunnen vormen voor andere dieren. Maar hun veiligheid is geenszins gewaarborgd door zich in te graven. Dat is gebleken uit een door David Schneider uitgevoerd onderzoek in een lagune ten zuiden van Boston in Amerika. Het bleek daarbij, dat *Ensis directus* Conrad in het zand wordt aangevallen door *Polinices duplicatus* (Say), die het in het bijzonder op de voet van zijn prooi heeft gemunt (The Veliger, vol. 24, nr. 4). Deze tepelhoorn gaat dus anders te werk dan wij hier van zijn Europese soortgenoten gewend zijn. Hij bespaart zich de moeite om de schelp van zijn slachtoffer te doorboren, zo-

dat deze mooi gaaf blijft: een mooie daad voor de verzamelaar!

Deze wijze van aanvallen biedt het mesheft weinig kans om zijn lot te ontlopen, indien de tepelhoorn erin is geslaagd de aanval op de voet in te zetten. Maar het kan ook, dat Ensis zijn vijand tijdig opmerkt. Hij vlucht dan onmiddellijk door zich in de bodem te verplaatsen en een eind verder weer naar boven te komen. Het merkwaardige is dan, dat hij eerst met zijn voet uit het zand komt. Vervolgens buigt hij de voet terug tot deze steun vindt op de bodem, waarna de schelp uit de zandbodem kan worden gedrukt. Daarna vlucht hij snel een eind weg om zich verderop weer in te graven.

Francesco Settepassi

Op 26 maart is de bekende Italiaanse malacoloog Francesco Settepassi op 96-jarige leeftijd overleden. Tot het laatste ogenblik heeft hij gewerkt aan zijn bekende Atlas van de de Middellandse Zee-mollusken, maar helaas heeft hij het derde deel niet meer kunnen voltooiën. De beschikbare gegevens maken het evenwel mogelijk dit deel alsnog te doen verschijnen en er bestaat goede hoop dat dit op niet al te lange tijd zal geschieden. Dat zou dan een hommage zijn aan een voor de malacologie belangrijk man.

Weet u

- dat uw waarnemingen veel meer betekenis krijgen, indien u ook anderen ervan laat kennis nemen;
- dat immers de bekendmaking van uw waarnemingen reacties en aanvullingen daarop uitlokken, waaraan u uw bevindingen weer kunt toetsen en zo nodig bijstellen;
- dat uw bekendmaking bovendien anderen kan stimuleren ook van hun waarnemingen mededeling te doen, zodat ook u daarvan kunt profiteren;
- dat voor dit alles de Vita Marina een uitstekend medium is.

Scheepsarts helpt dolfijn

Volgens het Russische persbureau Tass meldde zich onlangs een zwaar gewonde dolfijn bij een Russische trawler. Het dier werd aan boord gebracht, waar de scheepsarts de vleeswonden verzorgde. Na de behandeling is de dolfijn weer teruggezet in zee, waar hij door een aantal soortgenoten werd opgewacht.

Donderstenen

Oud volksgeloof wordt dikwijls gevoed door bijzondere gebeurtenissen in de natuur. Donder en bliksem spelen daarbij een belangrijke rol. Het was zaak zich tegen dergelijke angstaanjagende verschijnselen te kunnen wapenen. Dit zou het voorrecht zijn geweest van degene, die het geluk had een dondersteen te vinden. Dat is volgens het volksgeloof een steen die zich bevindt op de plaats waar de bliksem is ingeslagen. Maar in werkelijkheid zou hier volgens palaeontologen sprake zijn geweest van belemnieten, uitgestorven koppotigen.

Haringvangst

De EEG-biologen zijn het, voor zover wij uit verschillende krantenpublicaties hebben moeten afleiden, niet met elkaar eens of de haringstand in de Noordzee nu wel of niet toestaat, dat weer op haring wordt gevist. Tot nu toe is het, althans tijdens de periode van de nieuwe haring, niet aan Nederland toegestaan in de Noordzee op haring te vissen. Volgens die berichten heeft het herstel van de haringstand ook andere gevolgen. Haringen eten de eieren en larven van kabeljauw, schol en tong. Het ligt dan voor de hand, dat een door overbevissing sterk gedecimeerde haringpopulatie leidt tot het toenemen van die andere vissoorten, omdat de larven een grotere kans hebben tot volle wasdom te komen. Meer haringen kan dus betekenen, dat straks weer minder gelegenheid bestaat tot het vissen op kabeljauw. Dat is dan een mooi voorbeeld van ingrijpen in het natuurlijk evenwicht met de daaruit voortvloeiende problemen.